

omaro, polno knjig, pianino, slike in zbirke raznih učil. Na pianinu je polno muzikalij, potrebnih za podučevanje mladine in za daljno izobraževanje učiteljevo. (Dalje prih.)

Spomini na Dunaj in okolico.

Pošel po svojem dnevniku Josip Levičnik, ljudski učitelj.

(Dalje.)

Moje načelo :

Kar lepega vidiš, hvalevrednega slišiš, koristnega okusiš, zapiši! — Po tej poti otmeš marsikaj pozabljivosti, in postavljaš hkrati sam sebi stalni spominek po prislovcu latinski: „*Litera scripta manet*“, ali po našem: „Zapisana čerka ostane“.

Prišedši iz mikavne višine, na kateri se nahaja mödling-ska farna cerkev, zopet nazaj na kolodvor, nas je kmalu odpeljal hlacon proti namenjenemu kraju. Ne dalječ od postaje ukrenili smo k levi na stranski železnični tir, in vozili se po prijazni obširni planoti. Na tej poti prevozili smo staro dunajsko - teržaško cesto; peljali se memo vasi Neudorf, katera ima veliko jetnišnico, in v njej se pokorite med drugim tudi slabo - glasni morilki, Petersilka in Ebergeny;*) predstavili pa se tudi čez „Wien-Neustädter Kanal“, t. j. oni vodotok, ki veže Dunajsko Novomesto z Dunajem. Še od dijaških let mi je bil ta „Kanal“ po učnih knjigah znan; mislil sem si ga vender veliko širjega, kakor je v resnici. Globok že more precej zelo biti, ker se mi je reklo, da z čolni vozijo po njem. Ker je hlacon zelo urno derčal, smo bili le gredé v Laksenburg - u. Tik kolodvora, ki je obdan z ličnem cvetličnim vértecom, nahaja se terg, in ob kraji taistega cesarskega gradú obširna poslopja. Njihova zunajnost ne daje vender posebnega pričakovati; kajti sgrade so po svojem licu dovolj priproste, tudi ne zelo visoke, in z Schönbrunnom v nobeni primeri. Skozi veliki dvor napotili smo se zdajci v prostran perivoj, ki je nasajen z raznoverstnim drevjem. V hladivni gosti senci peljale so mnoge z belim peskom posute stezice na vse strani. Kmalu smo prišli do móstiča, ki pelje čez bistri potok, kateri pada tu slapu enako čez dva jezova. Nekoliko naprej je stal nam nasproti spominek preblagega cesarja Franca I. (persni kip na visokem postamentu), ki mu je bil postavljen že po smerti njegovi. Ta slavni gospod imel je namreč nad tem krajem zarad njegovega idiličnega, tih mir dihačočega položaja posebno dopadajenje, je zelo rad tu bival, in si postavil tudi s pozidanjem vitežkega gradú, zvanega „Ritterburg“, sam sebi neumerljivi monument. Pod velikanskim hrastom, katerega trije možaki ni-

*) O obeh teh žalostnoslovecih osebah so pisali ob času njih obsódbe časniki mnogo na dolgo in široko; — posledna je lanskega leta v Dunajski norišnici vmerla za kolero.

smo mogli obseči, odpočili smo se nekoliko v hladivni senci, potem šli zopet naprej skozi perivoj, in kmalo prišli do jezerske planote. Kakor po čarobni moči narejeno — prav kakor naše stare narodske pravlice pripovedujejo — zibalo se je tamno vodeno povèršje pred nami. Visoka drevesa, smreke, topoli itd., dajala so tej mili sliki svečano senco, ob kraji jezera pa se je zibalo mnogo večjih in manjših ladjic, poleg katerih so čakali brodniki, kdaj jim bo kdo pomignil, da ga peljejo po sprelepi okolici na ogled. Al to še ni bilo vse. Ravno unkraj pred nami na prostornem otoku kazala se nam je ponosna sgrada „Ritterburg“, katera, pozidana v staronemškem zlogu z mnogimi okroglini in štiriogelnimi stolpi, raznoličnimi sgradami in močnim obzidjem stavlja človeka v spominu hipoma nazaj za cela stoletja v starodavne čase. Poleg vsega tega bi bil pa človek danes tudi kmalu sam o sebi mislil, da je kaj družega, kot priprost učitelj iz daljne slovenske Krajine; kajti komaj smo stali ene trenutke ob jezerskem obrežji, že se pripeljeta dva livrirana strežnika z lično barčico po nas, da nas odvedeta na otok. V prvič sem vidil danes nad ravno omenjeno barčico v malem, kako priprosto je vravnana rába vèrtila (Propeller) pri ladijah, in kako urno jih žene taisto (vertilo namreč) naprej ali nazaj. Ob velikem štiriogelnem stolpu, katerega visoka streha je ob oglih nakitjena s štirimi malimi stolpici, naša ladjica obstane, in skozi vežo taistega prišedši nahajali smo se v grajskem dvoru. Na veliko veselje naše spoznamo tu v osebi grajskega strážnika, kateremu je nalóga, da vodi ptujce po vitežkem gradu, verlega rojaka iz Notranjskega, kateri nas je prijazno pozdravil, in nam zdajci odperl duri za vstop v notranje prostore. Kar se v obširnih dvorinah vitežkega grada vse vidi, ni moč izreči, še manj pa popisati. Prav kaj malega naj povem, kar sem si polagoma gredé skozi razne grajske oddelke v begljivih trenutkih zapomnil. I. dvorana kazala nam je raznoverstno starinsko orožje, in se zove toraj „Waffensaal“. Dragoceni oklep in bojno orodje, ki ga je nosil cesar Karol V.; orožje cesarja Maksimilijana I.; Štefana Fadinger-ja; Montezuma-ta, cesarja meksikanskega; mnogo železnih oklepov za ženske in celo za otroke; mnogo turških topov, ki jih je uplenil slavni vojskovodja Lavdon, in veliko enacega bojnega orožja je tu nakopičenega. II. dvorana, imenovana „Habsburger-saal“, hrani marmeljnate kipe vsih avstrijskih vladarjev od Rudolfa I. do Marije Terezije (če sem prav štel, njih 17), od stropa pa visi svečnik (luster), star 500. l. V III. sobi kazalo se nam je mnogo starinskih reči, n. pr. peč od l. 1580, slika cesarja Maksimilijana na Martinovi pečini i. t. d. Stene té, kakor sosedne IV. sobe, opete so s starinskimi preprogami (Tapeten), kazajé nam, kako so si starodavni premožni predniki lepšali in kinčali stanovanja svoja. Poleg tega smo vidili v tej (IV.) sobi mal stari hišin altárec, neko staro omaro iz Rima; strop pa, ki je

star nad 200 let, je nakitjen z raznimi slikami. *) V. dvorana, zvana „Condolenzzimmer“ (milovalna soba) ima okna iz slikane steklenine, kar ji daje nekako svečano tmino, in h krati vzrokuje človeškemu čutu nekako otožne vtise. Strop te dvorane star je blizu 400 let. VI. dvorana, obednica (Speisesaal), je posebno lepa. Stene zastojé iz samega likanega marmeljna, ókna so enako sprednji (V.) dvorani iz barvane steklenine; — obilno mnogoverstnega porcelanastega pomizja, pa kaže tudi v tej struki, kakošnega orodja so se posluževali pri obedih starodavni predniki. Svéčnik sredi dvorane star je 400 let. VII. in VIII. soba imate mnogo starinskih slik in potrétoev.

(Dalje prihodnjič.)

Dopisi in novice.

Iz Cerknice. Šolsko obiskovanje tukaj ne more že k rodu priti. O vseh svetih razsajala je kolera, in že je bilo na tem, da se šola porabi za bolnišnico. Hvala Bogu, da je kmalu ponehala kužna bolezen. Dne 10. novembra pričeli smo z vsakdanjim naukom. Mesca decembra smo zgubili podučitelja, šoli na škodo. Zdaj se nam pa kože zopet silijo. V okolici so močno razširjene. Na Uncu je nekaj šolske mladine in drugih otrok za kozami zbolelo. Tudi ondotni učitelj varuje posteljo, straža pa šolsko hišo, da se sovražnik derži v sponah.

Naše šolske razmere so še precej vgodne, ker imamo mnogo šol. prijateljev. Naj omenim posebnega dobrotnika naše šole. Gospod Anton Krašovic, posestnik v Dolenji vasi, ud okr. šol. sveta, mnogospoštovan rodoljub, daroval je svoj čebelnjak, ki je stal na šolskem vertu, tukajšni ljudski šoli v popolno last. Slava!

Iz Idrije. Lep učen pripomoček je dobila tukajšna c. k. rudniška šola od slav. c. k. dež. šolskega sveta. Dobila je več tabel krasno slikanih strupenih rastlin v jako veliki obliki, potem tudi Patek-ove table o barvoznanstvu s knjigo vred. Za dragočeni dar se izreka iskrena zahvala!

Iz Vipave. Revnim in precej obilnim obiskovalcem tukajšne čveterorazredne ljudske šole doide marsiktera dobrodejna denarna podpora v prid učnega napredovanja; ker vediti se mora, kako sila težavno je vspešno podučevati, ako ubogi učenci nimajo, česar bi v šoli naj bolj potrebovali, učnih pripomočkov.

Blagodušni prebivalci vipavskega trga, kakor tudi sploh prijatelji ljudske šole spoznajo »revo« ter ji blagovoljne podpore nikakor ne odrekájo. Tako je odbor za svečanost cesarjeve petindvajsetletnice obernal 27 gl. v blagi namen, da se nakupijo knjige in drugo sila potrebno šolsko orodje ubogim učencem in učenkam tukajšne šole v korist.

Ravno tako so darovali c. kr. okr. nadzornik č. g. Luka Hiti 10 gl., odvetnik g. dr. Gregor Ložar 5 gl., g. Andrej Ditrich 5 gl., in posebno do-

*) Opomneno naj bo mimogredé, da je vse pohiše in tudi večina strópov vižkega gráda nanesena skupaj iz raznih starih avstrijskih samostanov in gradov; tedaj same zelo sloveče starine (vse original) iz srednjega véka. Strežnik nas je v vsaki sobi s krepkim glasom pozorne delal na posebno znamenite predmete.